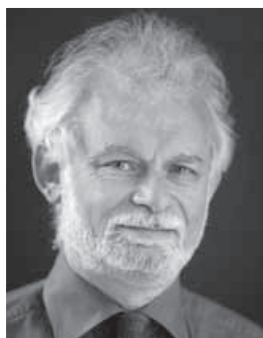

Primaat van de politiek

EMMANUEL GERARD
hoofdredacteur

Wie de slagzin heeft gelanceerd, weet ik niet, maar het moet ten tijde van de paarse regeringen zijn geweest. Guy Verhofstadt was eerder in zijn Burgermanifesten van de jaren negentig fel uitgevallen tegen de zo-

genaamde belangengroepen. Hij was van mening dat de echte democratie – de burgerdemocratie – was ondergesneeuwd onder het gewicht van vakbonden, ziekenfondsen en andere drukkingsgroepen. En hij had een appeltje te schillen met ACV-leider Jef Houthuys, die hem ‘da joenk’ had genoemd en op zijn sterfbed had onthuld dat hij met premier Wilfried Martens, zijn kabinet-chef Fons Verplaetse en BAC-topman Hubert Detremmerie in Poupehan, onttrokken aan het oog van de Wetstraat, het herstelbeleid van de jaren tachtig had uitgewerkt. Als eerste minister huldigde Verhofstadt de stelling: het primaat van de politiek. Of anders gezegd: de regering, die haar mandaat haalt uit de verkiezingen, beslist en niemand anders. Vandaag is de slogan opnieuw in. Vanzelfsprekend heeft iedereen zijn verantwoordelijkheid, en die van de regering is lastig en zwaar. Maar de voorstanders van dat politieke axioma gaan toch kort door de bocht in een land met een politieke cultuur van overleg. Het klinkt bovendien wat cynisch wanneer die zogenaamde “voorrang van de politiek” in feite neerkomt op een vrijbrief voor de markt en de ondernemers. En het getuigt ook wel van arrogantie wanneer het principe wordt uitgespeeld tegen de *civil society* of de burgers zelf, die nu vijf jaar moeten wachten om hun stem uit te brengen, ongetwijfeld een vooruitgang voor de ‘burgerdemocratie’.

De christen-democraten van hun kant hebben altijd het belang van overleg met het middenveld onderstreept. Voor hen heeft het primaat van de politiek maar een relatieve betekenis. De overlegcultuur zit als het ware in hun genetische code. De christen-democraten hebben altijd een politieke economie van samenwerking verdedigd, en in het bijzonder het sociaal overleg tussen patronale en syndicale organisaties gekoesterd, het zogenaamde Rijnlandmodel. Ten tijde van het befaamde Kerstprogramma ging men er in christen-democratische milieus prat op dat de “politieke democratie” eindelijk een aanvulling had gevonden in de “sociaal-economische democratie”. Het is ook in die periode dat de term “sociale partners” werd bedacht. Het gebruik van die uitdrukking vandaag begint stilaan ironisch te klinken.

Hoe de basisbegrippen van een ideologie geruisloos en onopgemerkt van betekenis kunnen veranderen lezen we in de interessante reflectie van Dries Deweer over CD&V. Hij analyseert de kernwoorden van de christen-democraten – vandaag vervat in de vier werkwoorden verbinden, versterken, verzorgen en vooruitzien – om te besluiten dat CD&V op een ideologisch kruispunt is aanbeland. Zal het ideeëngoed van het personalisme onder druk van de Zweedse coalities verschuiven in de richting van conservatisme, wanneer woorden als subsidiariteit en participatie een andere, individualistische invulling, krijgen? Naast dit meer beschouwende artikel biedt de nieuwe federale regering uiteraard stof genoeg voor analyse en bespreking in dit nummer van *De gids*. Dat gebeurt onder anderen door Chris Serroyen en Peter Hannes, respectievelijk vanuit een syndicale en een mutualistische bril.